

Erhvervshusene

Danmarks
Erhvervsfremmebestyrelse

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Socialfond

Finansieret som et led i EU's reaktion
på COVID-19-pandemien

Vi investerer i din fremtid

Iværksætterens vej til at være bedst for verden

Værktøjskasse 1

zeal

Iværksætter-
danmark

INDHOLD

00

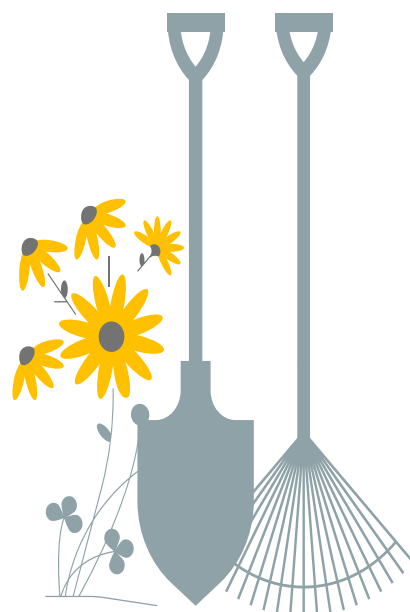
LILLE ORDBOG

- HVILKE BEGREBER SKAL JEG KENDE?
-

01

KOM GODT I GANG

- FRA 'ENTEN ELLER' TIL 'BÅDE OG'
 - TRE BUNDLINJER
-

Erhvervshusene

Danmarks

Erhvervsfremmebestyrelse

DEN EUROPÆISKE UNION
Den Europæiske Socialfond

Finansieret som et led i EU's reaktion
på COVID-19-pandemien

Vi investerer i din fremtid

00 Lille ordbog:

Hvilke begreber skal jeg kende?

"Jeg vil gerne bidrage til den grønne omstilling ved at etablere en grøn virksomhed, som bruger grøn transport (cykler og offentlige transportmidler) og køber miljøvenlige kontorartikler." (Iværksætter fra et NextStep-forløb)

'Bæredygtige' og 'grønne' tiltag er på top-4 over de mest hyppige tiltag nævnt i handlingsplanerne fra 1767 iværksættere, som alle har været en del af Iværksætterdanmarks NextStep-forløb. Det er uden tvivl rigtigt gode tiltag, men ordene 'bæredygtig' og 'grøn' er uspecifikke og favner bredt, hvilket gør det svært for modtageren at vide, hvad der reelt henvises til.

Derfor er det en god idé at være mere præcis, når du som iværksætter skal sætte ord på din indsats for den grønne omstilling. Det er det en stor fordel at blive klædt på til at forstå, hvad de mest brugte betegnelser inden for bæredygtighed dækker over, så du kan bruge dem i den rette kontekst.

Bæredygtig udvikling

På dansk blev ordet *bæredygtig* oprindeligt brugt om frugttræer. Når et træ var bæredygtigt, betød det, at det nu var modent nok til at bære frugt. Når man sagde at æbletræet var bæredygtigt, betød det at det kunne give æbler – både denne sommer og den næste.

I 1987 udgav FN Brundtland-rapporten 'Vores Fælles Fremtid', der definerer bæredygtig udvikling som "*en udvikling, som opfylder de nuværende behov, uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare*". Den definition har FN arbejdet med siden da, og i 2015 er det da også denne definition, der ligger til grund for FN's 17 Verdensmål for Bæredygtig Udvikling. De 17 Verdensmål berører verdens økonomiske, menneskelige og miljømæssige udfordringer, som vi skal finde løsninger på, før vi kan opnå en bæredygtig verden.

Verden er ikke bæredygtig i dag, og det er din virksomhed og produkt heller ikke. Men dit produkt eller din løsning kan bidrage til at bevæge verden i en bæredygtig retning. Din virksomhed kan være en del af en udvikling, som opfylder denne generations nuværende behov uden at bringe fremtidige generationers muligheder for at opfylde deres behov i fare.

Miljø

Miljøet omfatter hele det naturlige økosystem herunder klimaet, havet, jorden, ferskvandssystemet, ozonlaget osv.

Forskere har defineret ni grænser som tilsammen udgør det miljømæssige loft for planeten. Grænserne beskriver den belastning som planeten kan holde til inden for hvert af de ni områder. Områderne er:

- Klimaforandringer
- Tab af biodiversitet
- Omlægning af jordbrug
- Ferskvandsmangel
- Kvælstof- & fosforbelastning
- Forsuring af havene
- Luftforurening
- Udtynding af ozonlaget
- Kemisk forurening

Ønsker vi at bevare planetens naturlige balance, skal vi holde os inden for det miljømæssige loft.

Klima

Klimaforandringer udgør én af de planetære grænser.

Klimaet er planetens system, som holder temperaturen på det helt rigtige niveau for en levedygtig planet.

Lige som din krop skal holde sig under 40 grader (for at undgå at alle organer i din krop fejler), må planeten ikke stige mere end 2 grader for ikke at risikere at jordens øvrige systemer kolliderer.

Den planetære grænse for klimaforandringer beregnes ved niveauet for CO₂- og metan-udledninger.

Grøn omstilling

Grøn omstilling er den danske betegnelse for de tiltag, som har til formål at afværge, begrænse eller udskyde følgerne af den globale opvarmning.

Omstillingen drejer sig hovedsagelig om at nedbringe den menneskeskabte udledning af drivhusgasser, dels ved at udfase brugen af fossile brændstoffer og i stedet basere energiforsyningen på vedvarende energi, og dels ved at fjerne kuldioxid og andre drivhusgasser fra atmosfæren, f.eks. ved skovrejsning.

Grøn omstilling omfatter også ændringer i adfærd mht. forbrug, f.eks. mere genbrug eller mere skånsom produktion, samt en ændret indstilling til vækst, som i fremtiden skal handle om andet og mere end økonomisk vækst.

Succeskriteriet for den grønne omstilling er en global temperaturstigning på maksimalt 2° C, og meget gerne 1,5° C, som vedtaget af 195 lande på Klimakonferencen i Paris i 2015.

Den grønne omstilling anses af mange for at være det 21. århundredes største udfordring for menneskeheden. Hvis vi lykkes med den grønne omstilling, reduceres risikoen for at den globale opvarmning kommer til at ødelægge menneskets livsbetingelser på jorden.

Der kan være mange andre nye begreber at forholde sig til, når du arbejder med grøn omstilling i din virksomhed. Derfor er det en god idé løbende at orientere dig i virksomhedsguidens ordbog, når du møder ord, som du er i tvivl om: [Begreber om bæredygtighed - Se dem her | Virksomhedsguiden](#)

01 Kom godt i gang

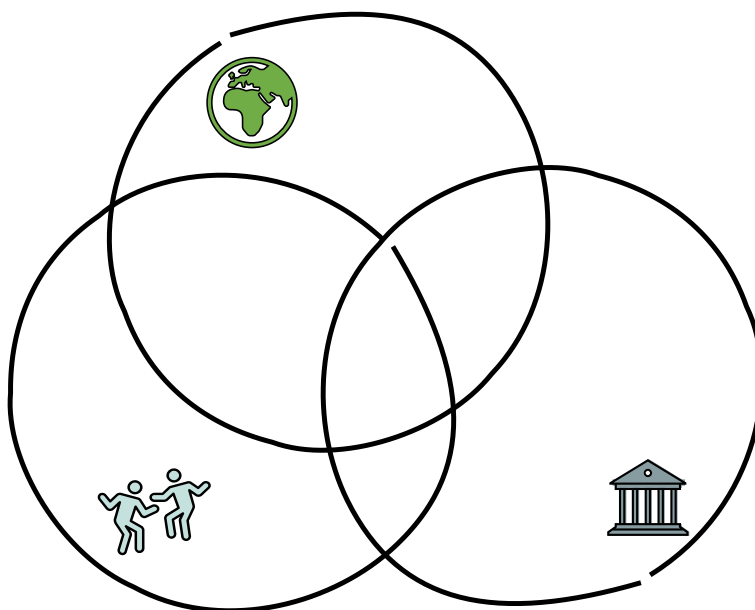
Denne værktøjskasse giver dig et overblik over, hvilke gevinster det giver din virksomhed at arbejde med den grønne omstilling. Overblikket gør det muligt for dig at prioritere din indsats og vurdere, hvor det giver bedst mening at starte.

Fra 'enten eller' til 'både og'

At arbejde med grøn omstilling er ikke et enten eller – det er et både og. Du arbejder **både** for at skabe økonomisk overskud i din egen virksomhed **og** for at bidrage til en natur og et samfund i balance. Det handler **både** om at tjene penge på den korte bane **og** samtidig sikre, at du har en levedygtig virksomhed på den lange bane.

Flere og flere store virksomheder og kommuner stiller krav om, at deres leverandører har en plan for den grønne omstilling. Andelen af kunder, som bevidst går efter miljøvenlige og ansvarlige brands er steget markant de seneste år og ifølge PwC's årlige undersøgelse vil 8 ud af 10 kunder betale op til 5 % mere for et bæredygtig produceret produkt. Du kan finde flere gode grunde her: [4 gode grunde til bæredygtig omstilling | Virksomhedsguiden](#)

Det vigtigste er, at du ikke lader dig overvælde af opgaven. Bæredygtig udvikling er en udvikling, som starter dér hvor du står lige nu og over tid bevæger din virksomhed i en retning, hvor virksomhedens aktiviteter positivt bidrager til omstillingen.

Tre bundlinjer

Det første skridt mod at blive en bæredygtig virksomhed går via dine bundlinjer.

Traditionelle virksomheder arbejder med én bundlinje: den økonomiske. Bæredygtige virksomheder arbejder med tre bundlinjer: den økonomiske, den miljømæssige og den menneskelige.

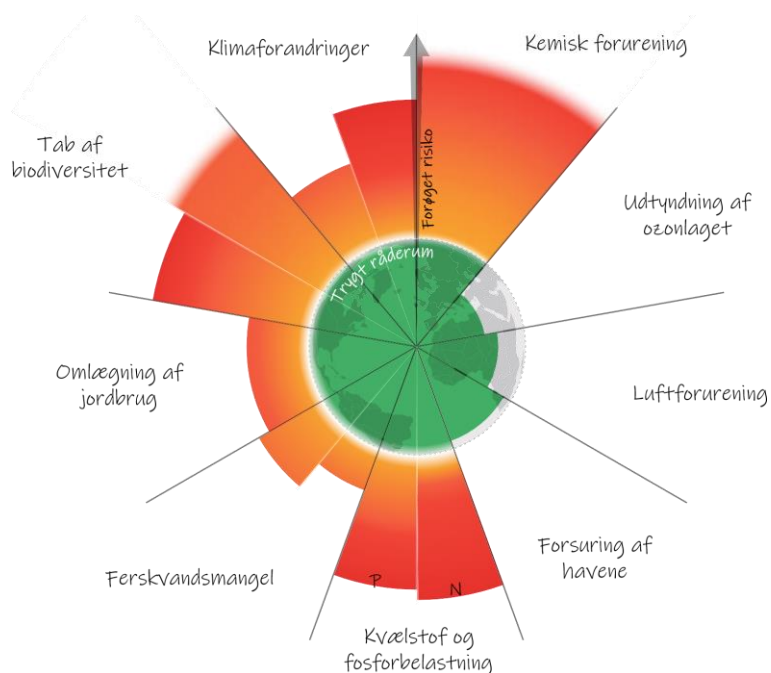
Du har sikkert godt styr på din økonomiske bundlinje, men du skal også have styr på din miljømæssige og menneskelige bundlinje. En grundig kortlægning af dine tre bundlinjer giver dig et overblik over, hvor du kan sætte ind og gøre den størst mulige forskel for din virksomheds bæredygtige udvikling med de ressourcer, som din virksomhed har til rådighed.

[Camilla Haug](#) er en frisør i Aarhus, som tænker alle bundlinjer ind i driften af sin virksomhed. Hun bruger udelukkende kemifri og naturlige produkter, produceret af vedvarende og bæredygtige ressourcer i sin salon. Samtidig investerer hun i at skabe en rolig og afslappende atmosfære for sine kunder. På den måde sikrer hun, at salonen tiltrækker den voksende skare af miljøbevidste kunder.

Den miljømæssige bundlinje

Grøn omstilling handler om at få balance i det miljømæssige regnskab. Det starter med at forstå, hvad der ligger inden for området 'miljø'. Der er ni planetære grænser, der tilsammen udgør det miljømæssige loft, som bæredygtige virksomheder skal holde sig inden for. Alligevel taler de fleste mest om grænsen for klimaforandringer, der handler om CO₂ og metanudledninger. Tiltag, der handler om at reducere CO₂-udledninger, er da også det allerflest af Iværksætterdanmarks 1767 NextStep-deltagere nævner i deres handlingsplaner.

I din hverdag påvirker du klimaforandringerne, når du udleder CO₂ ved transport eller produktion med fossile brændstoffer. Du påvirker biodiversiteten når du køber ny elektronik, hvor råstofferne skal mines op af jorden. Du påvirker grænsen for omlægning af jordbrug når du køber produkter, som f.eks. kaffe, hvor et stykke regnskov er blevet omlagt til en kaffemark. Og du påvirker grænsen for ferskvand, når du køber tekstiler (f.eks. arbejdstøj, som bruger meget vand i produktionen).

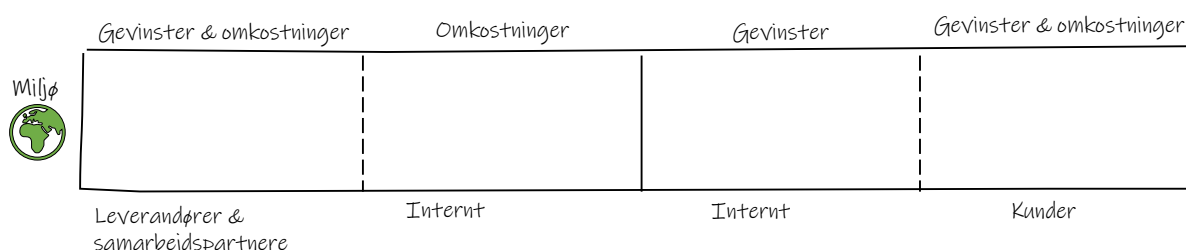
Meget af det ligger helt uden for din indflydelsessfære at ændre på, så det skal du ikke gå rundt at have dårlig samvittighed over. Men du skal være bevidst om, at du påvirker grænserne og så skal du danne dig et overblik over, hvad du rent faktisk kan påvirke.

Lovgivning og kunde krav fokuserer som sagt lige nu meget på CO2, men der er regler på vej inden for alle de ni områder, så du kan bruge grænserne som en langsigtet køreplan, der giver dig en idé om, hvad der kommer krav om fremover.

Langt de fleste virksomheder påvirker flere af grænserne negativt. Det betyder at vi i erhvervslivets grønne omstilling både skal reducere den negative påvirkning, og bidrage til at gøre skaden god igen. F.eks. er du med til at gøre det muligt for samfundet at recirkulere pap og plast, når du affaldssorterer. Affaldssortering bidrager derfor til at reducere dit negative aftryk. Når du helt undgår forbrug af nye materialer, bidrager du til at sætte en stopper for vores negative aftryk, fordi der skal bruges færre ressourcer til at drive din virksomhed. Vælger du at plante et træ eller beskytte 1 m2 vild natur, i stedet for f.eks. at printe en rapport, så er du med til at regenerere nye ressourcer i naturen – og altså gøre skaden god igen.

Du skal nu beskrive de omkostninger og gevinster, der fylder mest på din miljømæssige bundlinje. For frisøren Camilla er det produkterne, hun bruger i salonen. For en selvstændig konsulent er det måske IT-udstyr og transport. Start med den viden og de data, som du allerede ligger inde med og fokusér på det, der fylder mest. Du kan altid arbejde videre efterhånden som du indhenter mere data.

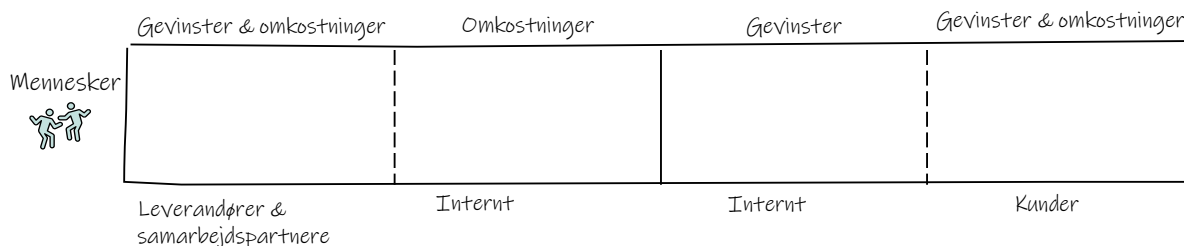

Beskriv din virksomheds:

- Energiforbrug ifm. materialeudvinding, -fremstilling, produktion, transport osv.
- Vandforbrug
- Arealforbrug ved produktion af eventuelle råvarer
- Materialeforbrug

Overvej hvilket område din virksomhed har den største negative påvirkning på, og hvordan du kan reducere det. Tænk over, om du helt kan undvære at forbruge nye materialer ved at købe istandsat, brugt IT udstyr, kontormøbler, bruge delebilsordninger og låne lokaler hos andre, når der er brug for det.

Kan du skabe balance i det miljømæssige regnskab ved f.eks. at opsamle regnvand til dit vandforbrug, få installeret solceller til dit elforbrug eller lade virksomhedens grønne arealer blive vilde med vilje? Omhandler dit valgte fokus materialer kan du indhente

Din virksomhed påvirker både dine kunder, leverandører, samarbejdspartnere, dit team, og dit lokalsamfund. Hvordan påvirker din virksomhed dem positivt?

- Formidler du viden til dem, som gør det nemmere at få repareret produktet eller få reservedele til produktet, så de kan forlænge dets levetid?
- Sparer du dem tid ved at gøre noget nemmere eller helt spare dem besværet?
- Skaber du jobs i lokalområdet eller for nogen der normalt ikke kan få job? Giver din virksomhed mulighed for at handle lokalt?

Og hvordan påvirker din virksomhed mennesker negativt?

- Er der stressende arbejdsopgaver? For dig, for dem der leverer produktet?
- Er der besværlige processer involveret for kunden? For dig?
- Er det ikke muligt at tilbyde faglig/personlig udvikling til dig og dit team?

Hvilke parametre kan du ændre på? Alle virksomheders aktiviteter generer gode og dårlige oplevelser, kvalitetstid og spildtid, arbejde der giver mening og arbejder, der stresser. Formålet er at få et overblik og se på, hvordan du kan skabe balance i regnskabet.

Den økonomiske bundlinje

Alle tre bundlinjers interne, såvel som eksterne påvirkning bør kortlægges. Det gælder naturligvis også din økonomiske bundlinje.

Hvordan bidrager din virksomhed til en sund økonomi og grøn udvikling hos dine leverandører og samarbejdspartnere? Hos dine kunder? Dit team? Hvad kan du påvirke ved at øge løn eller betaling? Hvad kan du påvirke ved at reducere prisen?

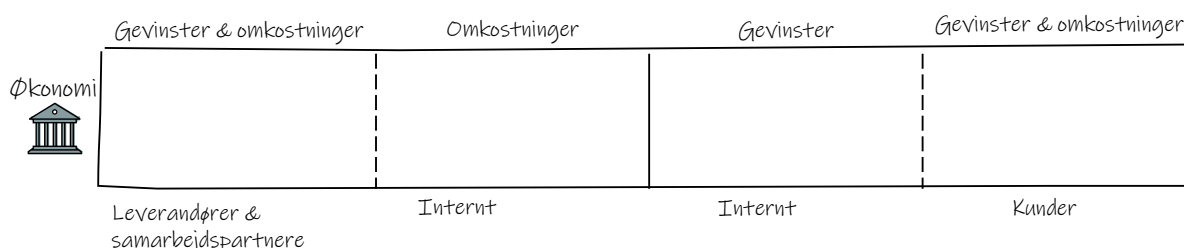

Du skal nu udfylde din økonomiske bundlinje. Det handler primært om at forstå hvem din virksomhed tjener penge fra og hvor pengene, der tjenes, går hen.

Frisøren Camilla kan f.eks. lave en aftale med sine leverandører om at hun vil aftage produkter leveret i emballage, som kan genbruges og genopfyldes. Det kan give leverandørerne incitament til at udvikle på deres produkt og Camilla investerer i at hendes virksomhed fremover undgår plastaffald fra brugte produkter (og sparer en del af renovationsregningen).

Camilla kan også overveje at give rabat i salonen til pensionister eller lade andre kunder kunne betale for en klipning for en hjemløs. På den måde gør hun det muligt, i samarbejde med sine kunder, at tilbyde hendes services til kunder, som måske ellers ikke har råd til at gå hos en miljøvenlig frisør. Hvis hun har andre frisører ansat i salonen kan hun tilbyde overskudsdeling fremfor en højere løn. På den måde har flere ansvar for at virksomheden klarer sig godt, og risikoen fordeles bedre i hele teamet.

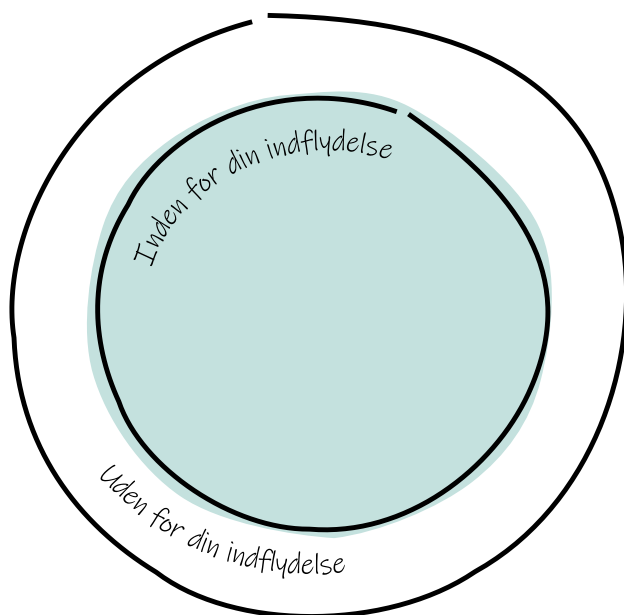
Hvad kan du påvirke ved at placere dine penge anderledes? Hvordan kan økonomi bidrage til den verden, som du gerne vil se i fremtiden? Tænk gerne stort, men det kan også være helt lokalt.

Mange iværksættervirksomheder tjener slet ikke nok til at kunne investere, donere eller sponsorere penge til andre, men du må ikke undervurdere hvor stor en forskel du kan gøre – også med ganske lidt. Får du principperne ind i din måde at tænke virksomhed på fra starten, kan du altid gøre mere, når der en dag er mere at gøre godt med.

Fokusér din indsats

Når du har skabt dig et godt overblik, over hvor din virksomheds gevinster og omkostninger på alle tre bundlinjer ligger, skal du danne dig et overblik over, hvad der ligger inden for din indflydelse at ændre. Altså hvad har du reelt mulighed for at gøre noget ved.

Vi anbefaler at du sætter mål for at reducere din negative påvirkning eller øge din positive påvirkning: Ét mål for én aktivitet inden for hver af de tre bundlinjer. Sæt målene for aktiviteter, som giver mest mening for formålet for din virksomhed – og som ligger inden for din indflydelse at ændre på. Som iværksætter kan du gøre den størst mulige forskel ved at fokusere på aktiviteter, hvor du kan se at du kan rykke noget. Derfor hjælper dette værktøj dig til at prioritere og udvælge, hvor du skal lægge kræfterne. De fleste kunder forventer ikke at du har styr på alt, men at du har et overblik og en plan for, hvor du starter.

Husk også, at der er flere muligheder for at søge tilskud til grønne og bæredygtige projekter, når du skal i gang med dit fokusområde. Her har du et overblik til hvad du kan søge [Tilskud til bæredygtig omstilling | Virksomhedsguiden](#)

Husk – arbejdet med bæredygtig udvikling er ikke et enten eller – det er et både og. Du arbejder **både** for at skabe økonomisk profitabilitet i din egen virksomhed **og** for at bidrage til en natur og et samfund i balance. Derfor handler det om at finde en god balance, hvor du løbende tjekker ind og handler på dét, som giver mest mening for dig og din virksomhed. På den måde rykker du din virksomhed i en mere bæredygtig retning, og gør den størst mulige forskel med din virksomheds ressourcer.

Priorité, hvor du vil sætte ind. Sæt hellere få konkrete mål, som du kan handle på, fremfor mange mål som er svære at have fokus på i en travl hverdag.